

Aktivi svetovalnih delavcev – podpora strokovnemu razvoju

Posvet ob 10-letnici delovanja aktiva
svetovalnih delavcev vrtcev celjsko-
mariborske regije
(Podčetrtek, 21. oktober 2011)

KATJA VALENČAK, OŠ Kozje, enota vrtec Zmajček
katja.valencak1@guest.arnes.si

● **Povzetek:** V članku želim poudariti pomembno vlogo aktivov svetovalnih delavcev v vrtcu, ki so posamezniku lahko v podporo pri njegovem strokovnem razvoju. Delo svetovalnih delavcev in delavk v vrtcih je raznoliko in zajema številne dimenzije, od neposrednega dela z otroki, njihovimi starši, vzgojitelji in vzgojiteljicami ter vodstvom vrtca, sodelovanje s podpornimi strokovnimi institucijami in še bi lahko naštevali. Zato so lahko aktivi prostor, kjer kolegice svetovalne delavke lahko rešujemo številne probleme in vprašanja, usklajujemo različna mnenja in stališča in razvijamo nove ideje. To je del bogatenja našega strokovnega profila in je navsezadnje tudi naša intervizija.

Ključne besede: Posvet za svetovalne delavce v vrtcih, aktivi, intervizija

Counselling workers' working groups – the support in the professional development
10th anniversary conference of the kindergarten counselling workers' working group in the region of Celje and Maribor
(Podčetrtek, 21st October, 2011)

● **Abstract:** The article focuses on the importance of the kindergarten counselling workers' working groups which support the individual with his or her professional development. The counselling workers' work comprises work with children and their parents, teachers, kindergarten principal, other professional institutions and much more. That is why working groups provide time and space for problem solving and experience exchange. This is a part of our professional development and last but not least our intervision.

Key words: kindergarten counselling workers' conference, working groups, intervision

Uvod

Začetki svetovalnega dela v vrtcu

Začetki svetovalnega dela v vrtcu sežejo nekje dvajset do trideset let nazaj ...

Svetovalna služba se je na področju Slovenije v prvi fazi najbolj razvijala v osnovnih šolah. Prav zaradi narave obveznega šolanja je bilo tukaj največ potreb po svetovanju tako učencem, učiteljem kot tudi staršem. Svetovalno delo je v osnovi F. Pediček (1967) utemeljil kot službo treh različnih profilov, ki naj s svojimi znanji in svetovalnim načinom dela prispevajo k antropologizaciji in znanstvenju pedagoškega dela šole ter nudijo svetovalno pomoč otrokom, staršem in učiteljem. (Pediček 1974, str. 8)

Kmalu po osamosvojitvi Slovenije se je začelo spreminjanje celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, ki je zajemalo tako sistemsko (zakonsko) kot vsebinsko prenovo ter je terjalo številne spremembe tudi na področju predšolske vzgoje. Med pomembnejše sistemske novosti, ki jih je prinesla nova šolska zakonodaja iz leta 1996, je sodilo prav gotovo področje svetovalnih delavk/-cev v vrtcih, ki v prejšnji zakonodaji za področje vrtcev niso bili posebej omenjeni, zdaj pa so naštet med zaposlenimi v vrtcu.

Maja Štante Vouk, ki je bila dolga leta svetovalna delavka v enem izmed ljubljanskih vrtcev, je leta 1996 zapisala: »Svetovalno delo v vrtcih nima dolge tradicije, ob uvajanju svetovalnih delavcev v vrtce ni bilo koncepta razvoja svetovalnega dela, zato le-to tudi ni tako množično razvito kot v osnovni šoli, a kljub temu, da delajo v vrtcih svetovalci že več kot dvajset let.« (Bregar-Golobič idr. 1999, str. 24)

Dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič je posrečeno opredelila slovenskega svetovalnega delavca, ko je zapisala mi-

sel, ki izraža tako zelo zaželeno sočutnost in k otroku usmerjeno svetovalno aktivnost:

»... Tisti svetovalni delavec, ki ni brez besed, ker ima znanje za ravnanje, zna dvoje:

a) vzpostaviti in vzdrževati svetovalni odnos, kontekst svetovalnega dela oziroma svetovalnega razgovora;

b) podeliti znanje s strankami oziroma udeleženci v problemu v procesu soustvarjanja interpretacij in razgovorov in tako omogočiti »prevajanje« v osebni ali lokalni jezik in nazaj v jezik strok za ustvarjanje nove zgodbe.« (Čačinovič-Vogrinčič 1999, str. 191)

10 let delovanja aktiva svetovalnih delavcev v vrtcih celjsko-mariborske regije

Začetki delovanja regijskega aktiva svetovalnih delavcev celjsko-mariborske regije segajo v leto 2001. Člani s štajerskega področja smo začutili, da bi poleg vse-slovenskega druženja potrebovali tudi regijska

povezovanja. Prvič smo se sestali 24. 4. 2001, v vrtcu Rogaška Slatina. Odzvalo se je osem svetovalnih delavcev naše regije. Prvo srečanje smo posvetili medsebojnemu spoznavanju, opredelitvi bistvenih področij posameznikovega dela in opredelitvi pričakovanj aktiva. Čeprav smo bili majhna skupina strokovnjakov, smo lahko med seboj spoznavali precejšnje razlike tako v številu oddelkov, za katere smo delali, kot v nalogah, ki se jim vsak v svojem vrtcu posvečamo. Kljub raz-

likam smo čutili dovolj skupnega, da smo se povezali v trdno skupino in se od takrat redno trikrat letno srečevali.

Andreja Križan Lipnik, ki je bila prva vodja aktiva, meni (Valenčak idr. 2011), da je našo regijsko skupino opre-

Aktiv kot strokovno skupino za povezovanje, medsebojno pomoč in strokovni razvoj potrebujemo. Predvsem od nas samih je odvisna učinkovitost ter kakovost sodelovanja.

deljeval osebni pristop, saj je v majhni skupini vsak od nas pridobil svoje razvidno mesto. Ker smo želeli, da je naše delo transparentno, smo postali »potujoči« aktiv. Spreminjali smo lokacijo naših srečevanj. V različnih vrtcih smo se srečevali z ravnatelji in posebej cenili **izmenjavanje pogledov**, pričakovanj in mnenj v zvezi s svetovalno službo v vrtcih.

Med različnimi nalogami, ki smo jih v času prvih štirih let obravnavali, je izpostavila naslednje: plan dela svetovalnega delavca, delo z otroki, ki potrebujejo svetovanje in pomoč, odnos regijskega aktiva do republiškega aktiva in do Skupnosti vrtcev Slovenije, evalvacija dela, varovanje osebnih podatkov, poglobljanje v strokovne teme in priprava gradiv v obliki brošur za vrtce.

V okviru teme *poglobljanje v strokovne teme* smo oblikovali delovno skupino, ki je v letu 2004 izdala prvo drobno knjižico iz zbirke *Da bi odrasli lažje razumeli otroke*. Knjiga z naslovom *Smrt in žalovanje* je aktualna in dobrodošla strokovna literatura, s katero si pomagamo tako svetovalni delavci, vzgojitelji in pomočniki

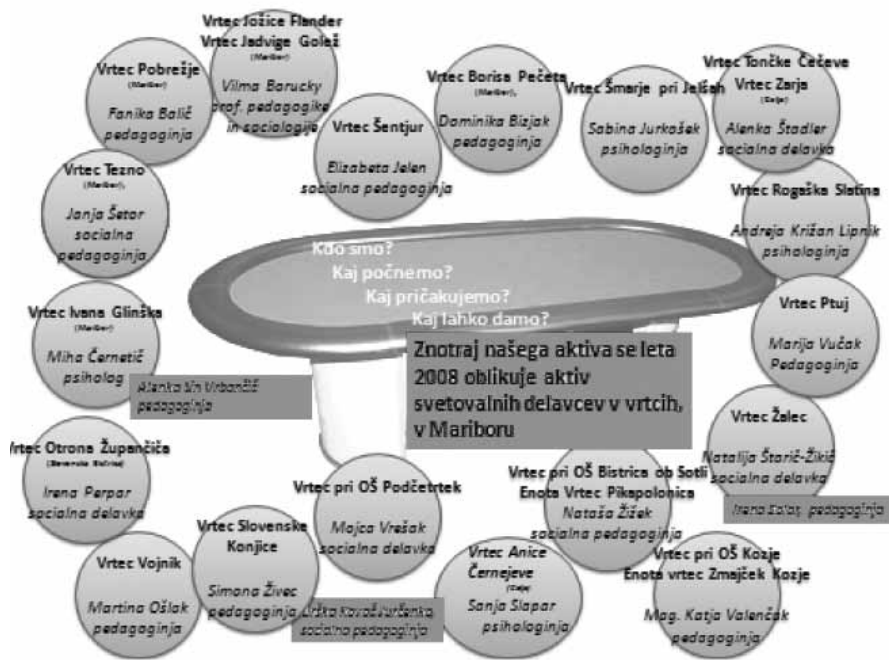
vzgojiteljev vrtcev kot starši.

Alenka Štadler je nalogo vodenja prevzela z zavedanjem, da aktiv kot strokovno skupino za povezovanje, medsebojno pomoč in strokovni razvoj potrebujemo in da je predvsem od nas samih odvisna učinkovitost ter kakovost sodelovanja.

Število svetovalnih delavcev v vrtcih se je minimalno povečevalo, glede na čas in tedanjo situacijo.

Mi pa smo kljub temu poskrbeli za redno povezavo z republiškim aktivom. Pridobili predstavnik za štajersko regijo v organizacijskem odboru in sprejeli sklep, da se srečanj republiškega aktiva udeleži vsaj en predstavnik regijskega aktiva. V okviru projektne skupine smo poglobljeno razvijali temo o ločitvi staršev in njenih posledicah za otroka. Tako je leta 2008 izšla naša druga knjiga z naslovom *Otrok in ločitev staršev*.

V nadaljevanju predstavljam shemo aktivnih članov naše ga aktiva od leta 2001–2011

Legenda: Član aktiva Zamenjava člana aktiva

Slika predstavlja člane aktiva, njihove profile in skupne naloge aktiva, v obdobju od 2001 do 2011.

V času vodenja aktiva mag. Katje Valenčak smo se člani aktiva, poleg vseh že naštetih nalog, intenzivno pripravljali na praznovanje 10-letnice delovanja. 21. 10. 2011 smo organizirali *1. mednarodni posvet svetovalnih delavcev v vrtcih, v Termah Olimia*. Na posvetu so sodelovali strokovnjaki s področja predšolske vzgoje iz Srbije, Hrvaške in Slovenije. Gostje in tudi naši svetovalni delavci so skozi izkušnje predstavili svoj vidik svetovalnega

dela v vrtcu. V nadaljevanju predstavljam bistvena sporočila gostujočih predavateljev na tem posvetu.

V prispevku je dr. Robi Kroflič osvetlil vlogo svetovalne službe v razvojnih projektih, kot jo je sam doživel preko dveh projektov, in sicer oblikovanja in uvedbe procesno-razvojnega modela spodbujanja moralnega razvoja v Vrtcih Nova Gorica v devetdesetih (Kroflič 1997) in razvoja in uvedbe celovitega induktivnega

pristopa k podpori prosocialnega in moralnega razvoja predšolskih otrok in njihove identitete, pri čemer so kot enega pglavitnih medijev vzgojnega delovanja vključili umetniško ustvarjanje in doživljanje. Projekt je nosil naslov *Kulturno žlahtenje najmlajših* v Vrtcu Vodmat. Kasneje so delo razširili še na šest drugih vrtcev v Ljubljani in na Koroškem (Krofič idr. 2010).

Krofič meni, da delo svetovalnih delavcev in delavk v vrtcih zajema številne dimenzije (neposredno delo z otroki, njihovimi starši, z vzgojitelji in vzgojiteljicami ter vodstvom vrtca, sodelovanje s podpornimi strokovnimi institucijami itn.) in vsebinska področja (uvajanje metodičnih inovacij), pomoč pri delu z otroki s posebnimi potrebami, pomoč pri izvedbi in načrtovanju medkurikularnih projektov ter povezovanju vzgojnih skupin v vrtcu, ukvarjanje z vprašanji rizičnimi za otroka itn.).

Še vedno meni, da uspešno uvajanje pedagoških inovacij v vrtčevsko prakso terja dobro izoblikovan idejni načrt, predvsem pa kontinuirano delo z vzgojitelji in vzgojiteljicami, spremljavo in refleksijo njihove vsakodnevne pedagoške prakse ter sprotno vrednotenje učinkov projektnih dejavnosti, ki potrjujejo izhodiščne ideje projekta ali terjajo, zaradi bolj jasnega prenosa teoretskih idej v prakso, določene dopolnitve.

Ob tem se nujno soočimo z dilemami in tudi odpori, ki so posledica razkoraka med subjektivnimi teorijami izvajalcev in idejami avtorjev pedagoških inovacij. Na pedagoško prakso, še posebej v manj strukturiranih dejavnostih (kot so organizacija proste igre in prehodnih dejavnosti, spontana komunikacija med vzgojnimi osebjem in otroci) odločilno vplivajo subjektivne teorije vzgojiteljice oziroma vzgojitelja, ki jih je treba najprej ozavestiti, potem pa kritično soočiti z idejami razvojnega projekta in impulzi, ki prihajajo iz načrta uvajanja pedagoške inovacije. V teh procesih je odločilna sprotna strokovna podpora in supervizijsko spremljanje neposrednih pedagoških procesov, ki jo lahko zagotovijo le osebe, ki so v vrtcu dnevno prisotne. Ko gre za spopadanje z močno zakoreninjenimi koncepti, to delo zahteva tudi uporabo posebnih refleksivnih tehnik, s katerimi lahko učinkovito posegamo v spremembe subjektivnih teorij. Med njimi Krofič še posebej priporoča »koncept jedrne refleksije« (Korthagen in Vasalos 2005) in analizo etnografskih zapisov, ki jih je tudi sam uporabil za osnovo spremljanja omenjenih razvojnih projektov.

Uspešno uvajanje pedagoških inovacij v vrtčevsko prakso terja dobro izoblikovan idejni načrt, predvsem pa kontinuirano delo z vzgojitelji in vzgojiteljicami, spremljavo in refleksijo njihove vsakodnevne pedagoške prakse ter sprotno vrednotenje učinkov projektnih dejavnosti, ki potrjujejo izhodiščne ideje projekta ali terjajo, zaradi bolj jasnega prenosa teoretskih idej v prakso, določene dopolnitve.

Svetovalna služba tako postaja prostor povezovanja, medsebojne pomoči in podpore, v katerem se združijo viri pomoči, podelijo znanje in izkušnje vseh udeleženi. Za to je potrebna strokovnost svetovalnega delavca in oblikovanje zaupljivega partnerskega odnosa in brezpogojno pozitivno sprejemanje in spoštovanje vsakega posameznika ...

Dr. Miha Černetič je izpostavil izzive Pozitivne psihologije in svetovalnega dela v vrtcu. Černetič je področje pozitivne psihologije dobro raziskal in prišel do naslednjih zaključkov. Pozitivna psihologija je sicer mlada veja psihologije, vendar je v svoji matični znanosti povzročila v določenem smislu pravi paradigmatki preskok. Z usmerjenostjo na pozitivne emocije, psihološko blagostanje in vire je začela »uravnotežati« dotedanjo osredotočenost psihologije pretežno na negativne pojave, ki generirajo človeško trpljenje. S svojim vplivom je med drugim obogatila tudi področji izobraževanja ter vzgoje.

Ker je na omenjenih področjih v slovenskem prostoru zaznati primanjkljaj pozitivno psiholoških pristopov, se je v aktivu svetovalnih delavcev vrtcev celjsko-mariborske regije oblikovala odločitev, da poskuša prispevati k zapolnitvi te pomembne vrzeli. Začeli smo s projektom priprave tretje knjige z delovnim naslovom *Pozitivni viri v družini za razvoj in vzgojo otrok*.

Knjiga bo namenjena predvsem staršem in strokovnim delavcem, ki imajo oziroma se pri svojem delu ukvarjajo s predšolskimi otroki in otroki prve triade osnovne šole. Vsebina knjige bo zainteresiranim bralcem strokovne in laične javnosti ponudila številne sveže zamisli in pristope za povečevanje kakovosti življenja otrok in družin. S projektom želi aktiv staršem in strokovnim delavcem prinesiti pozitivno sporočilo (s tem pa tudi vlti novo upanje ter jih spodbuditi), da je kljub različnim težavam, ki so prisotne tako rekoč v vseh družinah (najsi bo to pomanjkanje časa, preobremenjenost, stres, konflikti, morebitne dalj časa trajajoče bolezni, ekonomska stiska ali druge težave), vedno možno narediti učinkovit korak naprej, s tem ko se opremo na tisto, kar je v posamezni družini pozitivnega oziroma na njene vire. Ti predstavljajo edini pravi temelj, na katerem je mogoče graditi pogoje za čim uspešnejši razvoj otrok in njihovo dobrobit.

Pri predstavitvi bistvenih poudarkov srečanja pa ne smemo pozabiti na uvodne misli predsednice skupnosti vrtcev Slovenije, gospe Božene Bratuž: »Veseli me, da je pester sestav različnih strokovnih delavk zaobjet pod pojmom svetovalni delavec, saj beseda svetovalje sama izraža, da je v nekem trenutku in na po-

sameznem področju treba k običajnim procesom dodajati svetovanje. Pomeni, h kakovostnemu vzgojno-izobraževalnemu delu dodati tisto dodano vrednost, ki obogati ponujene programe slovenskih vrtcev, zagotovi ustrežnejši pristop k reševanju nešteti individualnih problemov in doda kakovostno podporo staršem pri njihovih dilemah in pogledih na vzgojo otrok.«

»Začetne stopinje svetovalnih delavcev v vrtcih so se v letih izoblikovale v jasne in svetovalne korake, ki v tesni povezanosti z drugimi dejavnostmi vrtcev zagotovo predstavljajo višjo kakovost ponudbe posameznega vrtca. ... Torej pozdravljam tudi naslov tega strokovnega srečanja *Svetovalno delo v podporo delovanja vrtca*, saj verjamem, da bo tudi tako najdena kakšna dobra in nova pot dobrega sodelovanja.« (Bratuž v Valenčak idr. 2011)

Zaključek: Intervizijska in supervizijska vloga aktiva svetovalnih delavcev

Na osnovi izkušenj več let skupnega dela ugotavljam, da je aktiv prostor, kjer kolegice svetovalne delavke lahko rešujemo številne probleme in vprašanja, usklajujemo različna mnenja in stališča in razvijamo nove

Ob jubileju aktiva svetovalnih delavcev v vrtcih celjsko-mariborske regije si želimo, da bi vsi slovenski vrtci imeli priložnost izkusiti to dragoceno izkušnjo kolegialnega svetovanja, intervizijo ali supervizijo. Tako bodo svoje moči in strokovne usposobljenosti povezali kar se da tesno in tako otrokom in njihovim staršem nudili najboljše in najkakovostnejše programe.

ideje. Možnost interdisciplinarnega povezovanja med nami vsekakor predstavlja dodatno prednost, ki prispeva k večji učinkovitosti posameznika. To je del bogatenja našega strokovnega profila in je navsezadnje tudi naša intervizija. Slednja je v teh časih še kako dobrodošla in je v pomoč ter oporo vsakomur izmed nas. Zato je vrednost tovrstnih aktivov toliko večja. Brez njih bi težko shajali in bili kos izzivom današnjega časa.

Če bomo s svojimi izkušnjami pripomogli še k formiranju kakšnega novega regijskega aktiva (ali vsaj k razmišljanju o tem), bo naše zadovoljstvo še večje.

Ob jubileju aktiva svetovalnih delavcev v vrtcih celjsko-mariborske regije si želimo, da bi vsi slovenski vrtci imeli priložnost izkusiti to dragoceno izkušnjo kolegialnega svetovanja, intervizijo ali supervizijo. Tako bodo svoje moči in strokovne usposobljenosti povezali kar se da tesno in tako otrokom in njihovim staršem nudili najboljše in najkakovostnejše programe.

Viri in literatura:

1. Izhodišča kurikularne prenove svetovalne službe v gimnazijah, nižjih in srednjih poklicnih šolah ter strokovnih šolah in v dijaških domovih, Nacionalni kurikularni svet, Področna kurikularna komisija za vrtce, Kurikularna komisija za svetovalno delo in oddelčno skupnost, izr. prof. dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič, predsednica, Ksenija Bregar-Golobič, izr. prof. dr. Janez Bečaj, doc. dr. Sonja Pečjak, izr. prof. dr. Metod Resman, Tanja Bezić, Narija Dobnik Žerjav, Jure Grgurevič, Saša Niklanivič, Bogdana Šmuk, leto 1999.
2. Bezić, T. (2008). Razvoj in spremljanje delovanja mreže svetovalnih služb. *Sodobna pedagogika*, 59(2), 60-80.
3. Bregar-Golobič, K. (1999). Sprejete programske smernice za svetovalno službo. *Šolsko svetovalno delo*, 4(2), 4-12.
4. Čačinovič-Vogrinčič, G. (1999). Svetovalno delo s starši, svetovalno delo z družinami. V: Resman M. (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 175-192). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
5. Korthagen, F. in Vasalos, A. (2005). Levels in reflection: core reflection as a means to enhance professional growth. *Teachers and Teaching: theory and practice*. Vol. 11. Št. 1. Str. 47-71.
6. Kroflič, R. (1997). *Med poslušnostjo in odgovornostjo (Procesno-razvojni model moralne vzgoje)*. Ljubljana: Vija.
7. Kroflič, R., Štirn-Koren, D., Štirn-Janota, P. in Jug, A. (2010). *Kulturno žlahtenje najmlajših (Razvoj identitete otrok v prostoru in času preko raznovrstnih umetniških dejavnosti)*. Ljubljana: Vrtec Vodmat.
8. Pediček, F. (1972). *Delovanje šolske svetovalne službe v osnovni šoli*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
9. Pediček, F. (1974). *Organizacijsko-operativni model šolske svetovalne službe*. (Drugi del Poročila o raziskovalni nalogi »Delovanje šolske svetovalne službe v osnovni šoli«). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
10. Resman, M. (1999). Razvojna vloga svetovalne službe. V: Resman, M. (ur.), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah* (str. 85-94). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
11. Valenčak, K. idr. (2011). *Svetovalno delo v podporo delovanja vrtca*. Zbornik prispevkov Prvega mednarodnega posveta, 21. 10. 2011 v Termah Olimia. Kozje: OŠ Kozje.